

BASKIN HOCA

SORU/CEVAP

Prof. Dr. Baskın Oran bundan böyle her ay, resmi tarihin üstünü örttüğü bir soruya verdiği cevapla hayvan'da...

LOZAN SINAVI

Soru: Lozan Antlaşması'nda azınlıklara verilen ancak uygulanmasında sıkıntı yaşanan haklar nelerdir?

Cevap:

Lozan, Türkiye devletinin kurucu antlaşmasıdır. Çünkü rejim olarak Türkiye 29 Ekim 1923'te kuruldu, devlet olarak ise Lozan'ın uluslararası tanınmasıyla, yani Antlaşmanın imzalandığı 24 Temmuz 1923 tarihinde. Bu açıdan çok önemli, hatta "kutsal" bir antlaşmadır.

Ama Türkiye bu konuda "kutsal"ı fena halde ihlal ediyor. Sadece bugünkü konumuz açıdan alırsak, iki biçimde:

1) Lozan'da azınlık statüsüne kavuşturulanlar (yani, uluslararası garanti altında grup hakları verilenler) "gayrimüslimler"dir. Oysa Türkiye bu yurttaşlarının antlaşmadaki haklarını vermiyor.

Bir kere, "Gayrimüslim" diye pratikte yalnızca üçünü tanıyor: Rumları, Ermenileri, Musevileri. Oysa daha bir sürü gayrimüslim mezhebi var: Süryaniler, Nasturiler, Asuriler, Keldaniler, vb. vb. Örneğin Süryanilere 40. maddede verilmiş hakları kullandırılmıyor yani bunlara kendi okullarını kurup orada kendi dillerini okutma hakkını tanımıyor.

İkincisi, bu üç azınlığa bile bütün haklarını vermiyor. Örneğin 42. maddede öngörüldüğü halde bunların vakıflarına kolaylık sağlamıyor, tam tersine bunların taşınmaz mallarını durmadan gayri hukuki olarak gaspediyor. 2003'te çıkan AB Uyum Yasasına rağmen, bu bugün de devam ediyor. 1970'lerin başından beri! Bu rezaletin adı "1936 Beyannamesi"dir, ama anlatmaya yer yok. Benim "Türkiye'de Azınlıklar" kitabına bakın.

2) Lozan, azınlık statüsü vermediği kişilerin de kimi haklarını korur. Bu açıdan antlaşma aynı zamanda bir insan hakları belgesidir. Örneğin 39/4 şöyle der: *"Herhangi bir Türk uyruğunun, gerek özel gerekse ticari işlerinde, din, basın yada her çeşit yayın konuları ile açık toplantılarında dilediği bir dili kullanmasına karşı hiçbir*

kısıtlama konulmayacaktır". Burada yalnızca gayrimüslimlere falan değil, bütün TC vatandaşlarına hak getirilmiştir.

Oysa örneğin Siyasi Partiler Kanunu md.81, seçim propaganda konuşmalarında Türkçeden başka dilin ve broşürün vb. kullanılmasını yasaklıyor. Oysa, istersen Japonya konuşur veya yayınlarsın. Bir hafta kadar önce, böyle bir toplantıda Kürtçe türkü çalındı ve Kürtçe konuşuldu diye insanlar 5 ve 6 aya mahkum edildi yine.

Türkiye'nin bugün artık bunları öğrenmesi ve uygulaması gerekiyor. En azından iki nedenle:

1) Kendi kurucu antlaşmasını ihlal etmek gibi bir acayıpliğe düşüp de aşağılanmamak için;

2) AB zoruyla değil, kendi iradesiyle kendi insanına insan muamelesi yaparsa "birlik ve beraberlik"i çok daha etkili biçimde gerçekleştireceği için. Çünkü hiçbir devlet "zorunlu yurttaş"a (yani; fırsatını bulduğu an bu memlekette fırlayıp kaçacak olana, yalnızca ceza korkusuyla devlete baş eğene) güvenemez. Güvenilecek vatandaş yalnızca "gönüllü yurttaş"tır. Yani, bu memlekette mutlu olduğu için bu memlekette kalan yurttaş. Devletle mutlu olduğu için işbirliği yapan yurttaş. Bu yurttaş da yalnızca kendisine (farklı kimliğine) saygı gösterilen yurttaşdır.

Sen kalkar da, üstelik kendi kurucu antlaşmanı ihlal ederek bu insanların anadilini konuşmasını-yazmasını engellersen, bunlar "gönüllü yurttaş" olur mu?

Şunu unutmayalım: Teklik, Birlik'in baş düşmanıdır.